

L'EMISSORA DE RÀDIO DE GLIWICE

L'edifici del [transmissor de Gliwice](#) va ser construït i equipat l'any 1935 quan la ciutat era alemanya, però estava situada a pocs quilòmetres de la frontera polonesa. L'emissora passaria a la història com l'escenari de l'anomenada *provocació de Gliwice* del 31 d'agost de 1939. Després de la guerra, es va fer servir per a transmetre els programes de Ràdio Katowice i, posteriorment, entre 1950 i 1956, el règim comunista la va emprar per a interferir els senyals de les emissores occidentals, com Radio Free Europe / Radio Liberty i Radio Vaticano.

De 1957 a 2002 es va convertir en una fàbrica de transmissors de ràdio i equipament electrònic per a telecomunicacions. Aquell darrer any, tot el complex fou adquirit per la ciutat de Gliwice. Hi ha plans per a instal·lar-hi una exposició multimèdia un cop se n'hagi finalitzat la renovació. L'emissora forma part del Museu de Gliwice, gestionat pel govern local. Es tracta d'una de les atraccions de la Ruta dels Monuments Industrials de la regió de Silèsia.

La darrera torre monumental de làrix

La torre de l'antena de l'emissora de Gliwice és actualment l'estructura de fusta més alta del món (111 metres). Està envoltada per un jardí de nova creació i cada any és objecte del manteniment, conservació i reparacions pertinents, que garanteixen que continuarà essent una impactant atracció de la ciutat per molts anys. Va ser construïda amb fusta de làrix, que és particularment resistent als paràsits i els factors atmosfèrics. Les bigues estan unides mitjançant setze mil cargols de coure... No hi ha ni una sola peça de ferro! La torre és un monument industrial que encara fa servei.

Aguanta desenes d'antenes de la Xarxa Metropolitana de Silèsia, el Centre de Rescat de Gliwice, xarxes de telefonia mòbil, internet, internet sense fils i altres sistemes de comunicació. Gràcies a la moderna il·luminació inaugurada el 2009, llueix especialment atractiva quan es fa fosc.

Dues emissores

La primera emissora de ràdio d'1,5 kW de potència de la ciutat es va construir l'any 1925 a l'actual número 2 del carrer Radiowa (en un edifici que avui pertany a l'hospital). El ràpid desenvolupament tecnològic del mitjà radiofònic va fer que només deu anys més tard calgués construir una nova emissora. Els estudis microfònics van romandre al vell edifici, i en un de nou situat al carrer Tarnogorska es va instal·lar un transmissor d'ona mitjana de 243,7 m (1,231 kHz).

Vora el nou edifici es va aixecar una gran torre de fusta dins la qual penjava l'antena. A dalt de tot de la mateixa, on hi ha unes característiques barres creuades, es va afegir una extensió de l'antena vertical per a assolir la longitud d'ona que garantís unes bones condicions de propagació. De dia es registrava una bona recepció en un radi de desenes de quilòmetres. De nit, gràcies al reflex de les ones a la ionosfera, les emissions de Gliwice podien ser captades a tot Europa i fins i tot a l'Amèrica del Nord.

La nova emissora no disposava d'estudi microfònic. Emetia els programes de l'emissora de Wroclaw rebuts a través d'un cable. Des de la vella emissora, que també estava connectada a la nova per cable, s'emetien però alguns espais locals que s'introduïen en forats de la programació. El nou transmissor aportava la potència de 8kW de l'antena. Encara es conserva al sostre de l'edifici un complet sistema de làmpades de transmissió refredades amb aigua destil·lada.

La provocació de Gliwice

La inactivitat i la neutralitat de França i el Regne Unit constituïen per al Tercer Reich i la Unió Soviètica la principal condició per a l'èxit de la partició de Polònia que van discutir i acordar Hitler i Stalin en el Tractat de No Agressió del 23 d'agost de 1939 (conegut com Pacte Molotov-Ribbentrop). Es van donar nombroses passes per a separar Polònia dels seus nominalment aliats. Els alemanys van provocar diversos incidents fronterers, dels quals en van acusar Polònia. I l'anomenada provocació de Gliwice fou el que va assolir més ressò.

Es va tractar de l'assalt per part d'un grup de set membres de les tropes de les SS a l'emissora alemanya de Gliwice (que llavors es deia Gleiwitz) dut a terme el 31 d'agost de 1939, poc després de les vuit del vespre. Els atacants van simular ser rebels civils silesians i van emetre un missatge en polonès: *Atenció! Aquí Gliwice. L'emissora de ràdio està en mans poloneses...* Dues hores més tard, l'emissora de Berlín emetia un llarg comunicat sobre aquesta acció i altres atacs de suposats insurgents que presumptament havien gaudit del suport de tropes poloneses fortament armades.

D'aquesta forma, Polònia va ser acusada d'haver començat la guerra, i l'agressor alemany es va presentar com a víctima. Els incidents fronterers van constituir un pretext per a Hitler de cara als esdeveniments de l'endemà, quan va començar la invasió alemanya. I per a França i el Regne Unit van ser una de les excuses per a no ajudar militarment Polònia. De manera que la provocació de Gliwice no va ser un pretext per a la guerra. Ben al contrari, va servir per a prevenir la guerra. Davant la insuficiència de forces militars per a cobrir els dos fronts, l'operació havia de permetre al Tercer Reich la protecció de la seva frontera occidental tot fent servir els mitjans de comunicació.

Malauradament, el mètode es va revelar prou efectiu. A causa de les sis hores de diferència, *The New York Times*, entre altres diaris, va publicar la informació sobre l'esclat de la guerra germano-polonesa al costat de la versió alemanya sobre la provocació de Gliwice a la seva primera plana de l'1 de setembre de 1939. Polònia fou presentada davant l'opinió pública mundial com a culpable, i aquest fet s'ha repetit de diferents maneres fins avui.

Podeu trobar una detallada reconstrucció d'aquests esdeveniments i de la història de l'Emissora de Ràdio de Gliwice al llibre *Provokado*, editat pel Museu de Gliwice el 2009, any en què es va complir el 70è aniversari dels fets. (Nota: actualment només existeix la versió polonesa del llibre.)

Com arribar-hi

Qualsevol que travessa Gliwice pot albirar l'alta torre de l'antena des d'una gran distància. Gràcies a la il·luminació, també es veu molt bé de nit. L'emissora de ràdio es troba vora la cruïlla del carrer Tarnogorska amb la vella autopista (carrer Jan Nowak-Jeziorański). No hi ha pèrdua. Els cotxes i els minibusos hi poden accedir pel número 129 del carrer Tarnogorska, a través de la porta de fusta que es pot veure més amunt d'aquesta plana, a la imatge de la portada del llibre. Els autocars han d'aparcar al darrere, al carrer Lubliniecka, directament sota la torre. L'activitat bàsica de l'emissora com a museu d'un espai històric són les explicacions dels fets als llocs on van succeir. Les xerrades s'adapten a l'edat i a l'interès dels assistents. Es fan a l'edifici del transmissor, i després es pot fer una passejada fins la torre.

Andrzej Jarczewski - Administrador de l'Emissora de Ràdio de Gliwice
traduït al català per **Joaquim M. Pujals**, Barcelona